

საქართველოს იუსტიციის მინისტრს
ბატონ რატი ბრეგაძეს

წ ი ნ ა დ ა დ ე ბ ა

მსჯავრდებულ **[REDACTED]** დამატებითი სამედიცინო სერვისის მიწოდებასთან დაკავშირებით

შემუშავებულია საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ განხორციელებული შემოწმების შედეგების მიხედვით და გეგზავნებათ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

ბატონო რატი,

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატმა შეისწავლა №6 პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებული მსჯავრდებულ **[REDACTED]** განცხადებები და მისი სამედიცინო ბარათი. შესწავლის შედეგად გამოვლინდა, რომ მსჯავრდებულს ესაჭიროება ექიმ-სპეციალისტების მიერ რეკომენდებული, აგრეთვე, დამატებითი სამედიცინო მომსახურების დროულად მიწოდება.

მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობა

საქართველოს სახალხო დამცველის რწმუნებულებმა არაერთხელ მოინახულეს №6 პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებული მსჯავრდებული **[REDACTED]** საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატმა, მის მიერ დაფიქსირებულ ჯანმრთელობის პრობლემებთან და სამედიცინო მომსახურების საკითხებთან დაკავშირებით, არაერთხელ მიმართა წერილობით სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტს.

სახალხო დამცველის აპარატმა სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტიდან გამოითხოვა ინფორმაცია მსჯავრდებულ **[REDACTED]** **[REDACTED]** გაწეული სამედიცინო მომსახურების თაობაზე, ასევე, მსჯავრდებულის სამედიცინო ბარათი.¹

¹ სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტის 2022 წლის 14 თებერვლის №41526/01 წერილი.

სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია და მსჯავრდებულის სამედიცინო დოკუმენტაცია დეტალურად შეისწავლა სახალხო დამცველის აპარატის ექიმ-ექსპერტმა, მედიცინის დოქტორმა [REDACTED].

სამედიცინო დოკუმენტაციის შესწავლის შედეგად ირკვევა, რომ წლების განმავლობაში, პაციენტს აწუხებს ტკივილი კისრის არეში, თავის ტკივილი, თავბრუსხვევა, წონასწორობის დარღვევა, ყურებში შუილი, ასევე, ბოლო პერიოდში გამოიკვეთა ჩივილი მხედველობის გაორებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ პაციენტს რამდენჯერმე აქვს ჩატარებული ნევროლოგის კონსულტაცია, ასევე, დიაგნოსტიკური კვლევები - ექსტრაკრანიალური დუპლექს სკანირება, კისრის მალეების რენტგენოგრაფია და რამდენჯერმე ჩაუტარდა მედიკამენტებით მკურნალობის კურსი, პაციენტის მდგომარეობა არ გაუმჯობესებულა.

ამ ეტაპზე დადებითად შეიძლება შეფასდეს სპეციალიზებულ ოფთალმოლოგიურ კლინიკაში გამოკვლევის და თავის ტვინის კომპიუტერული ტომოგრაფიის ჩატარების მიზნით განხორციელებული აქტივობა. თუმცა, სპეციალიზებულ კლინიკაში გამოკვლევის თაობაზე რეკომენდაცია ოფთალმოლოგის მიერ გაცემულია 2021 წლის 14 დეკემბერს, რაც, ამ დრომდე ჩატარებული არ არის.

ზემოხსენებულიდან გამომდინარე, პაციენტი საჭიროებს ჩადმავებულ ნევროლოგიურ და ოფთალმოლოგიურ კვლევას, ასევე, ოტონევროლოგის კონსულტაციას-ტინიტუსის დიაგნოზის გამოსარიცხად. თავის ტვინში სისხლის მიმოქცევის სრულყოფილი შესწავლისათვის საჭიროა ექსტრაკრანიალურ და ინტრაკრანიალურ დუპლექს სკანირება.

სამართლებრივი დასაბუთება

პენიტენციურ სისტემაში ჯანდაცვის მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტები ეფუძნება ადამიანის ღირსებისა და მის მიმართ ჰუმანური მოპყრობის პრინციპებს, რითაც ხაზს უსვამს პატიმრის უფლებას, უზრუნველყოფილი იყოს საზოგადოებაში არსებული ეკვივალენტური ჯანდაცვის სისტემით. მას ხელი უნდა მიუწვდებოდეს ყველა იმ მომსახურებაზე, რომელიც საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სისტემაშია დანერგილი.²

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო მიუთითებს, რომ იმისთვის, რომ ადამიანის პატიმრობაში ყოფნა არ გაუტოლდეს ადამიანის უფლებათა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევის მინიმალურ ზღვარს და არ იმყოფებოდეს წამების, არაადამიანური ან/და დამამცირებელი მოპყრობის პირობებში, სამედიცინო პერსონალის მხრიდან უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ყოველმხრივი თერაპიული სტრატეგიით, რომელიც მიმართულია და ადეკვატურად აგვარებს პატიმრის ჯანმრთელობის პრობლემებს ან აღკვეთს მათ გაუარესებას, იმის ნაცვლად, რომ მათზე სიმპტომურად რეაგირებდეს.³

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში დამკვიდრებული პრაქტიკით, კონვენციის მე-3 მუხლი სახელმწიფოებს ავალდებულებს თითოეული დაპატიმრებული ამყოფოს ისეთ პირობებში, რომელიც არ ლახავს მათ ადამიანურ ღირსებას. ამასთან, სასჯელის აღსრულების მეთოდები არ უნდა აყენებდეს დაპატიმრებულს ტკივილს ან ტანჯვას ისეთი ინტენსივობით,

² მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2006)2 წევრი სახელმწიფოებისადმი ევროპული ციხის წესებთან დაკავშირებით, პარა. 40.2.

³ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება *Bujak v. Poland*, 2017, 686/12, § 68.

რომელიც აღემატება პატიმრობისთვის დამახასიათებელი ტანჯვის დონეს და პატიმრის ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა სათანადოდ უნდა იყოს უზრუნველყოფილი. აღნიშნული ასევე გულისხმობს პატიმართათვის ადეკვატური სამედიცინო მომსახურების გაწევას.⁴ საქმეში „კინანი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახელმწიფო ორგანოებს ეკისრებათ თავისუფლებააღკვეთილ პირთა ჯანმრთელობის დაცვის ვალდებულება. სათანადო სამედიცინო მომსახურების გაუწევლობა კი გარკვეულ შემთხვევებში შეიძლება ჩაითვალოს კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევად.

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამედიცინო მომსახურების „ადეკვატურობა“ რჩება რთულად დასადგენ ელემენტად. ამასთან, გარკვეული სამედიცინო მომსახურების გაწევა და მკურნალობის დანიშვნა ავტომატურად ვერ მიგვიყვანს დასკვნამდე, რომ სამედიცინო დახმარება იყო ადეკვატური.⁴ საკითხის შეფასების დროს სასამართლო ხელმძღვანელობს ტესტით გამოიჩინა თუ არა სახელმწიფომ სათანადო გულისხმიერება, ვინაიდან სახელმწიფოს მიერ მძიმე ავადმყოფი პატიმრის განკურნების ვალდებულების შესრულება განისაზღვრება მიღებული ზომით და არა დამდგარი შედეგით.⁵ ასევე, სასამართლო მიუთითებს, რომ სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებით განსხვავებული მოსაზრების არსებობის შემთხვევაში, შესაბამისმა უწყებებმა უნდა გაატარონ აუცილებელი ღონისძიებები.⁶

სამედიცინო დახმარების ადეკვატურობის განსასაზღვრად სასამართლო გულისხმიერების ტესტს იყენებს. მხოლოდ ის ფაქტი, რომ თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში პირის ჯანმრთელობა გაუარესდა, არ არის საკმარისი უფლების დარღვევის დასადასტურებლად. სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულებების დარღვევას გამოიწვევს ისეთი შემთხვევების არსებობა, როდესაც რელევანტურმა შიდაეროვნულმა უწყებებმა დროულად და ამომწურავად არ გადადგეს ყველა გონივრული შესაძლო ნაბიჯი და არ გამოიყენეს ყველა კეთილსინდისიერი სამედიცინო გზა პაციენტის განსაკურნად.⁷

ამრიგად, მხოლოდ ექიმის მიერ პაციენტის მონახულება და მის მიერ დანიშნულების გამოწერა ვერ შეფასდება ადეკვატურ სამედიცინო დახმარებად.⁸ შესაბამისმა უწყებებმა უნდა უზრუნველყონ მსჯავრდებულის სრულყოფილი და ამომწურავი სამედიცინო ბარათის წარმოება,⁹ დიაგნოზისა და მკურნალობის დროულობა და აკურატულობა,¹⁰ რეგულარული და მრავალმხრივი (სადაც საჭიროა) სამედიცინო ზედამხედველობა, მკურნალობა არა სიმპტომური მეთოდით, არამედ მსჯავრდებულის მთავარი სამედიცინო პრობლემისა.¹¹

⁴ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Hummatov v. Azerbaijan, 2007, 9852/03, § 116.

⁵ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ, 2011, 47729/08, § 71.

⁶ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Holomiov v. Moldova, 2006, 30649/05, § 117.

⁷ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ, 2011, 47729/08, § 71.

⁸ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Hummatov v. Azerbaijan, 2007, 9852/03, § 116.

⁹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Khudobin v. Russia, 2006, 59696/00, § 83.

¹⁰ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Melnik v. Ukraine, 2006, 72286/01 §§ 104-106.

¹¹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება Amirov v. Russia, 2014, § 93.

დამატებით, სახელმწიფომ უნდა დაამტკიცოს, რომ დანიშნულება, რომელიც ამგვარი მკურნალობის ფარგლებში იქნა გაცემული, რეალურად სრულდება.¹²

ეროვნული კანონმდებლობა ასევე ეფუძნება ეკვივალენტურობის პრინციპს, რაც გამოიხატება იმაში, რომ სამედიცინო პერსონალი უნდა უზრუნველყოფდეს მკურნალობის, მოვლის და რეაბილიტაციის იმავე სტანდარტს, რომელიც ხელმისაწვდომია სამოქალაქო ჯანდაცვის სექტორში. ამასთან პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების აღნიშნული სტანდარტები ამოცანად ისახავს პატიმართა ავადობისა და სიკვდილიანობის შემცირებას.¹³

„პაციენტის უფლებების შესახებ“ კანონის თანახმად, თითოეულ მოქალაქეს უფლება აქვს სამედიცინო მომსახურების ყველა გამწვევისაგან მიიღოს ქვეყანაში აღიარებული და დანერგილი პროფესიული და სამომსახურეო სტანდარტების შესაბამისი სამედიცინო მომსახურება.¹⁴ ამასთან, პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებული პირი სარგებლობს ამ კანონით გათვალისწინებული ყველა უფლებით.¹⁵

„პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების სტანდარტების, სპეციფიკური საჭიროებების მქონე პირთა სამედიცინო მომსახურების დამატებითი სტანდარტების, პენიტენციურ დაწესებულებაში პრევენციული მომსახურების პაკეტისა და პენიტენციური სისტემის ჯანდაცვის ბაზისური მედიკამენტების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანების შესაბამისად, „ბრალდებულის/მსჯავრდებულის მოლოდინის პერიოდი გეგმიურ მომსახურებაზე, სამედიცინო საჭიროებიდან გამომდინარე განისაზღვრება გონივრული ვადით, რაც გეგმურ სტაციონარულ მომსახურებაზე არ უნდა აღემატებოდეს 4 თვეს, ხოლო, გეგმურ ამბოლატორიულ მომსახურებაზე - 1 თვეს“.¹⁶

დასკვნა

მიუხედავად ამ დრომდე გაწეული სამედიცინო მომსახურებისა, მსჯავრდებულს კვლავ აწუხებს თავის ტკივილი, თავბრუსხვევა, წონასწორობის დარღვევა, ყურებში შუილი, ასევე, ბოლო პერიოდში გამოიკვეთა ჩივილი მხედველობის გაორებაზე. ამჟამად არსებული მდგომარეობიდან და ჩატარებული სამედიცინო მომსახურების ლიმიტირებული შედეგიდან გამომდინარე, თავის ტვინში სისხლძარღვოვანი ან მოცულობითი პროცესის გამორიცხვის მიზნით აუცილებლად მიგვაჩნია:

- 1) დროულად ჩაუტარდეს დაგეგმილი სამედიცინო მომსახურება - თავის ტვინის კომპიუტერული ტომოგრაფია და კონსულტაცია სპეციალიზებულ ოფთალმოლოგიურ

¹² ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება *Holomiov v. Moldova*, 2006, 30649/05, § 117.

¹³ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2019 წლის 18 თებერვლის N381 ბრძანება „პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების სტანდარტების, სპეციფიკური საჭიროებების მქონე პირთა სამედიცინო მომსახურების დამატებითი სტანდარტების, პენიტენციურ დაწესებულებაში პრევენციული მომსახურების პაკეტისა და პენიტენციური სისტემის ჯანდაცვის ბაზისური მედიკამენტების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“, დანართი N1, მუხ. 19, ქვეპუნქტ. „ა“ და „თ“.

¹⁴ „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხ. 5.

¹⁵ „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხ. 46.

¹⁶ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2019 წლის 15 თებერვლის N381 ბრძანება „პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების სტანდარტები და სპეციფიკური საჭიროებების მქონე პირთა სამედიცინო მომსახურების დამატებითი სტანდარტების“ შესახებ, დანართი N1, მუხ. 8, პუნქტ. 4.

კლინიკაში. - რა მიზნითაც პაციენტი რამდენიმე თვის წინ დარეგისტრირდა სამედიცინო დეპარტამენტის რეფერალის ელექტრონულ ბაზაში.

2) პაციენტს დაენიშნოს და ჩაუტარდეს:

- ჩაღრმავებული ნევროლოგიური და ოფთალმოლოგიური კვლევები;
- ოტონევროლოგის კონსულტაცია-ტინიტუსის დიაგნოზის გამოსარიცხად;
- თავის ტვინში სისხლის მიმოქცევის სრულყოფილი შესწავლისათვის-ექსტრაკრანიალურ და ინტრაკრანიალურ დუპლექს სკანირება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, მოგმართავთ წინადადებით, [REDACTED] დროულად გაეწიოს ზემოხსენებული რეკომენდებული სამედიცინო მომსახურება.

ამასთან, გთხოვთ, მაცნობოთ მოცემული წინადადების განხილვის შედეგები მაცნობოთ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით დადგენილ ვადაში.

პატივისცემით,

ნინო ლომჯარია

სახალხო დამცველი

5-

